

# De geschiedenis van Westzaan opnieuw beschreven

door WILLEM TIP/deel 74

## Verre van gemakkelijk

De roerige jaren onder burgemeester Jantzen klinken door bij de benoeming van de nieuwe burgemeester. De Commissaris van de Koningin merkt in 1951 geheel in lijn met zijn voorgangers op: 'Westzaan is weliswaar geen zeer grote maar toch een verre van gemakkelijke gemeente. De samenstelling van de gemeenteraad, bestaande uit 4 PvdA, 4 CPN en 3 'Christelijke Groepen' moge hier reeds op wijzen. Er bestaan daarnaast in Westzaan lokale partijen, die met politiek niets te maken hebben, maar elkaar daarom niet minder fel bekampen. De aftredende burgemeester

vankelijk niet zo goed. Dat werd wel steeds beter. Belangrijk in die tijd waren de demping van de wegsloot, de woningbouw en de scholen. Er waren verder niet zulke zware kwesties...' De zware kwesties komen weldra in de zestiger jaren. Dan dreigt onverwacht de afbraak van het halve dorp. De geplande opname van Westzaan in de grote stadsgemeente Zaanstad. De oude belangengroepen komen voor zaken te staan die het dorpsbelang niet zelden overstijgen.

## Wegenaanleg

In de jaren '30 richt men, net als in de schamele jaren voor 1870, zijn

bruik genomen als onderdeel van de nieuwe snelle autoverbinding naar Alkmaar. In hetzelfde jaar worden de trekponten bij de Hembrug vervangen door moderne stoomponten. De Westzanerdijk wordt nog eens verlaagd om een bredere weg te krijgen. In 1933 is gehele provinciale weg tussen de Hembrug en Wormerveer klaar. De doortrekking naar Uitgeest volgt in 1938.

## Het Guispad wordt Guisweg

Bij Westzaan wordt vanaf 1930 gewerkt aan de doortrekking van het Guispad naar het westen en de bouw van een nieuwe hefbrug over de Nauernasche Vaart. Het Guispad is in deze jaren nog steeds de weinig moderne communicatieweg voor diligences van een eeuw eerder. Een smalle bestrate middenstrook waarop de paarden kunnen lopen met ernaast grind en schelpen voor de hoge wielen van de rijtuigen. Vooral in de winter maant het pad tot een rustige gang.

De nieuwe weg verbindt de provinciale weg bij Zaandijk met de pont in Buitenhuizen en met Haarlem. Hij krijgt in Westzaan twee stevige vaste bruggen, een bij molen De Schoolmeester en een tweede over de Kromme Reef. Voor de nieuwe weg wijken verschillende houten huizen aan de Westzoner 'Nieuwezij', het meest noordelijke gedeelte van de Kerkbuurt.

De oude brug over de Nauernasche Vaart aan het eind van het Watermolenpad verdwijnt in 1934. Alleen de stenen landhoofden blijven over. Als herinnering, een aan elke kant van de vaart.

Aan de oostkant van de Nauernasche Vaart legt men in 1941 ook nog het zandlichaam aan voor een nieuwe weg naar Krommenie en West-Knolendam. Deze weg zal echter pas in 1969 worden voltooid.

Westzaan krijgt nieuwe moed. Het dorp moderniseert. Niet zo snel als de andere Zaangemeenten, maar toch. Het oude woord 'Guispad' voert men zonder omzien af. Dit woord past niet meer. Het wordt 'Guisweg'.

## Oorlogsdreiging

In september 1936 besluit de Nederlandse regering eindelijk de waarde van de gulden los te maken van het goud. Het blijkt een verstandige maatregel. Scheepvaart en exportbedrijven gaan zichtbaar vooruit nu de gulden goedkoper is. In 1937 begint de overheid bovendien met een krachtige bestrijding van de werkloosheid.

Deze ontwikkelingen scheppen nieuw vertrouwen. Een partij als de NSB haalt in 1935 nog 7 procent van de stemmen. Twee jaar later is dat aandeel nagenoeg gehalveerd.

In het buitenland nemen de spanningen echter toe. Als voorzorg richt men in het voorjaar van 1937 ook in de Zaanstreek een luchtbeschermingsdienst op. Burgers krijgen voorlichting over het verduisteren van ramen, over EHBO en over wat te doen bij een werkelijke luchtaanval. Enkele dagen voor de noodlottige Duitse inval in Polen op 1 september 1939 kondigt de regering de algehele mobilisatie af.

Lang hoopt men nog dat Nederland buiten de strijd zal blijven, zoals in de Eerste Wereldoorlog gebeurde. Op 28 februari 1940 klinkt echter voor het eerst afweergeschut in de Zaanstreek. Er zijn onbekende vliegtuigen waargenomen. Grote beroering brengt ook de Duitse inval in Denemarken op 9 april. Een klein land blijkt zonder omhaal onder de voet te kunnen worden gelopen. Berichten over een op handen zijnde inval bereiken Nederland zowel uit het Vaticaan als uit Berlijn.

Op 10 mei 1940 trekken de Duitse legers met een grote overmacht ons land binnen. ■



heeft zich daar niet steeds boven weten te stellen...'

Een oud Indisch-gast is bovendien na de ervaringen met burgemeester Jantzen niet gewenst. 'Burgemeester Jantzen was ook een oud Indisch-gast en is in Westzaan nu eenmaal niet populair geweest.'

Als opvolger wordt benoemd N. Vijlbrief, bij zijn benoeming al 60 jaar oud. Hij is een ander mens dan zijn voorganger, zijn kennis wordt geprezen. Hij is bovendien wars van ophef en drukte. Tevergeefs poogt de raad zijn ambtsperiode te verlengen tot de volle zes jaar. In 1955 gaat hij echter met pensioen. Hij overlijdt in 1972 te Velp.

De Westzaanse raad laat zijn voorzitter in 1955 node gaan. Dat betekent niet dat sinds het aantreden van burgemeester Vijlbrief de beraadslagingen soepeler verlopen. In een terugblik zegt de volgende burgemeester, R. Van Zinderen Bakker daarover: 'De Raad in Westzaan functioneerde aan-

aandacht weer op de aanleg van betere verbindingen. In de negentiende eeuw waren het de kanalen en spoorwegen die het land aaneensmeedden. Nu worden het de auto-wegen. Ook in de Zaanstreek zijn de oude negentiende-eeuwse wegen niet langer voldoende.

Overall dempt men de wegsloten. Aan de Zaandamse Westzijde onteigent men zelfs de voortuinen om een brede rijweg te krijgen.

Het jaar 1931 brengt de elektrificatie van de spoorlijn Amsterdam-Alkmaar. Bij deze gelegenheid worden de stations van Krommenie en Koog-Zaandijk vervangen. De nieuwe woonbuurt Koog-Bloemwijk krijgt een eigen halte. Een klein houten gebouwtje herbergt de kaartverkoop.

Ook begint men in deze tijd met de al lang gewenste aanleg van de provinciale weg van Zaandam naar Wormerveer. In 1932 is het in Wormerveer feest. De verbrede en vernieuwde Wandelweg wordt in ge-



beelden: Westzaanse digitale beeldbank